

ENERGIASZEGÉNYSÉGTŐL A BERUHÁZÁSOKIG

Hambalkó Zsuzsa

Energiaszegénység:

Az energiaszegénység témakörével nem foglalkoznak régóta, és a legkorábbi fellelhető definíció 1982-ből származik. E szerint az otthon megfelelő melegen tartására való képtelenséget jelenti. (Lewis, 2009)

Kezdetben a definíciók csak a fűtésre koncentráltak, és később kiterjedtek az összes háztartási energiára. Megjelentek különbségek, a legnagyobb az energiakiadásokra fordított jövedelem mértékével, az arányszámmal kapcsolatosan jelentkezett.

Definíciók:

Egyesült Királyság energiaszegény-stratégiája szerint az a háztartás tekinthető energiaszegénynek, mely „bevételeinek több mint 10%-át kell, hogy elköltsé ahhoz, hogy kielégítő fűtést biztosítson”. (BERR, 2001)

Azokat a háztartásokat tekintjük energiaszegénynek, amelyekben a következő három kritérium egyszerre áll fenn:

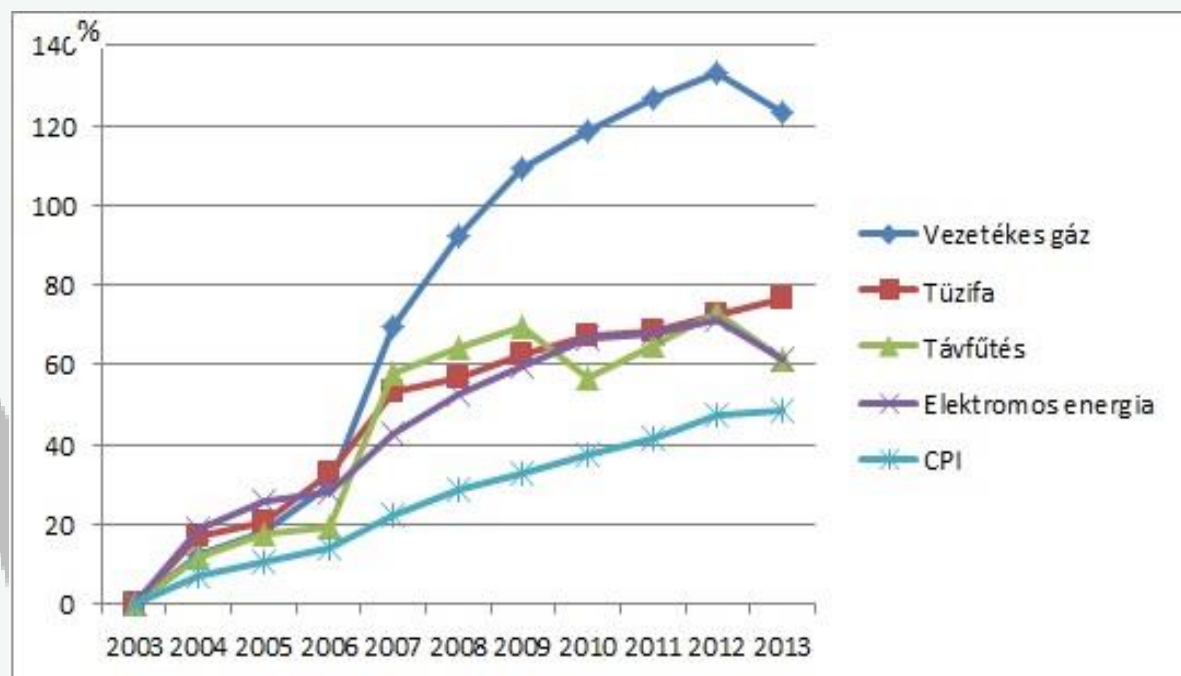
- a háztartás éves összjövedelme elmarad a magyar háztartások jövedelmi mediánjának 60%-ától.
- a lakás 20 celsius fokra történő fűtéséhez és a melegvíz előállításához elméletileg szükséges energia éves költsége és a háztartás jövedelmének aránya meghaladja az összes háztartás tényleges, bevallott adataiból képzett medián érték kétszeresét, azaz 34%-át
- az épületek energetikai besorolása F-nél rosszabb.

A szegénység és az energiaszegénység nagyon kevésben különbözik egymástól. Szegénynek az tekinthető, aki jövedelme 50-60 %-ánál alacsonyabb jövedelemből kénytelen megélni (Tárki, 2009) Az Energiaklub vizsgálatai alapján így az első fogalom második pontja, és az utóbbi fogalom alapján kizárólag a szegény háztartások közül kerülnek ki az energiaszegények. Ha a második pontban használt 34 %-ot 20 %-ra csökkentenék, akkor már az adódna, hogy nem csak a szegénynek tekinthetők lennének energiaszegények, hanem a háztartások 31 %-a.

Adatok az energiaszegénységgel kapcsolatban Magyarországon:

- Előbbi (Anglia) meghatározás szerint minden második háztartás energiaszegény
- Önbevallás alapján (megfelelő hőmérsékletre való felfűtés) a lakosság 16,7%-a
- Az eredeti meghatározás alapján a legtöbb - közel 85 % - ilyen háztartás községeken, családi házas és falusias környékekről kerülnek ki
- ok például a méretkülönbség: átlagos családi ház 104 m², átlagos panellakás 55 m²
- Közütemi tartozásokkal rendelkezők magas száma, 15 % felett
- Többgyerekes és egyedülállók esetén rosszabb a helyzet, előbbinél mert alacsony az egy főre jutó bevétel, utóbbinál mert a költségek kevesebb kereső főre oszthatnak
- Létminimum környékén élők fogyasztásában folyamatosan nő a háztartási energiára fordított kiadások részaránya (KSH)
- Kb. 240.000 a többlet téli elhalálozás a régióban, Magyarországon ez a szám több mint 50.000

1. ábra: Árak és CPI alakulása, saját szerk., KSH

Okok:

- Alacsony jövedelem
- Magas energiaárak
- Háztartások alacsony energiahatékonysága

2-4.: képek: Biobrikett Program

Okok:

- Alacsony jövedelem
- Magas energiaárak
- Háztartások alacsony energiahatékonysága

Fogyasztói reakciók:

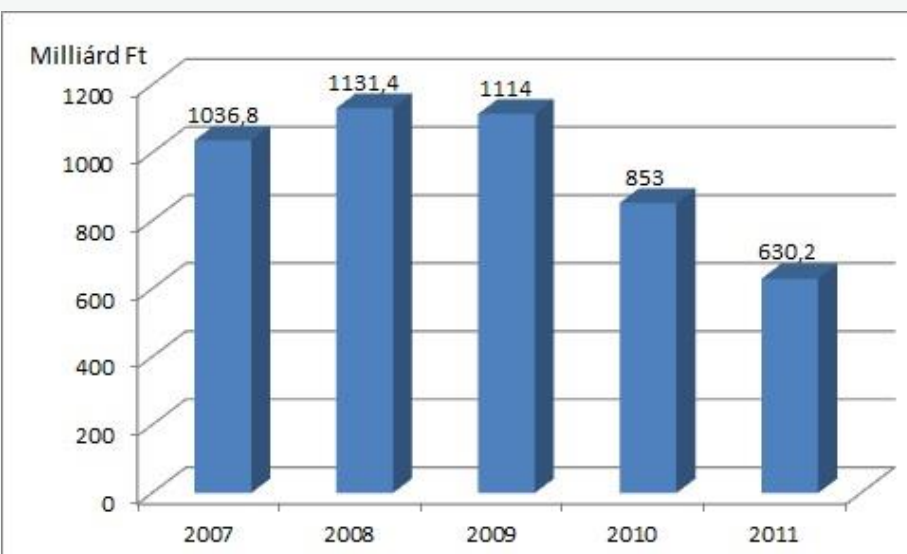
- Áramlopás
- Nemfizetés
- Illegális tüzfagyújtás
- (Veszélyes) Hulladék égetése

Következmények:

- (Börtön) Büntetés
- Szolgáltatás kikapcsolása
- Környezetkárosítás
- Beltéri légszennyezés
- Légzőszervek károsodása

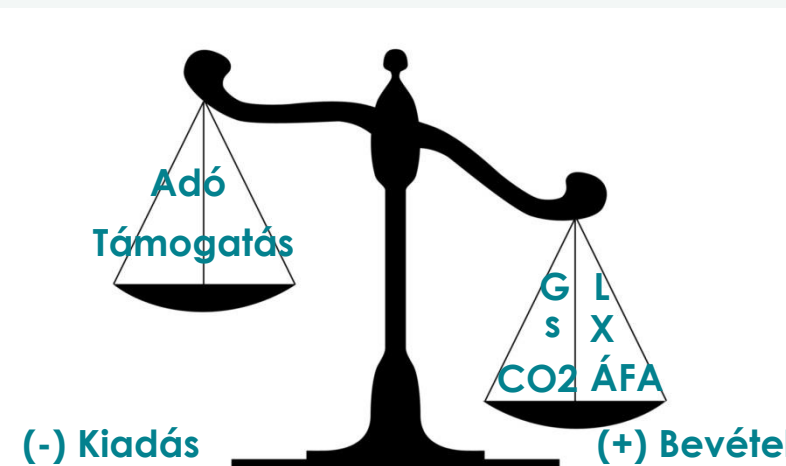
Lehetséges (mérséklő) megoldások:

- Adósságkezelési szolgáltatás
- Mérők felszerelése
- Energiahatékonyságot növelő intézkedések
- Energiahatékonyságú célzatú támogatási alap

2. ábra: Háztartási szektor lakásberuházásra fordítottása

- Információs asszimetria csökkentése
- Tájékoztatás, Felvilágosítás
- Szemléletformálás
- 'Családsegítő Szolgálat'
- Szociális tarifák
- Adókedvezmény
- Pénzübeli támogatások
- Ártámogatás (Ösztönzés hiánya)

Közösségfejlesztő megoldások

- Tanácsadás
- CSEKKCSÖKKENTŐ
- Biobrikett Program
- A mélyszegénységben élők problémáját úgy enyhítik, hogy mezőgazdasági hulladékokból, kézíerővel készítik a tüzelőanyagot a rászoruló cigányok, a szervezők és az önkormányzat segítségével egy kialakított üzemben. A résztvevők számára 30 napnyi önkéntes munka után az Igazgyöngy Alapítvány igazolja munkavégzésüket, hogy szociális segélyre jogosultak lehessenek
- Karitatív Csatépitő program
- Saját kezűleg készített, valamilyen megújuló energiával működő szerkezeteket készítettek. Az Outdoor Mission elsőként valósította meg hazánkban. Forrásbiztosítás. 80fő: sörkollektor, napenergiás aszáló, napkollektoros kézmosó vagy zuhanyzó, LED technológiás közvilágítás, rakétakályha
- Önkéntességen alapuló szigetelési, felújítási programok
- Pl.: Magyar Energia Brigádok, Habitat for Humanity Magyarország

Mélyszegénységtől a jövő energiafogyasztásáig

Kártyás fogyasztásmérők

Körülbelül 2000 darab van belőlük a fővárosban és négy megyében. Az energiatörvény alapján a védett fogyasztók számára ingyenes a felszerelés, míg a nem védettek számára egyszeri 60-80 ezer forintos költséget jelent, mivel piaci áron kérhetik.

A kártyás fogyasztásmérő pozitív hatásai össztársadalmi szinten jelentkeznek így. Jobban érzékelhetővé válik, hogy hol kell nagyobb energiatudatosságra törekedni.

Jövőkép

A Sony koncepció-videója a jövő áramszolgáltatását olyannak mutatja be, ahol egy áramkártya segítségével igényelhetünk, és fizethetünk az áramért, amelyek különböző megújuló erőforrások felhasználásából származnak. E szerint a bankkártyához hasonló fizetőeszközzel már 2030-ra csak annyi a dolgunk, hogy feltöltsük vele különböző eszközeinket, mint autó, táblagép, televízió. Feltöltést követően egy rövid hatósugarú Sony FeliCa transzmitter segítségével kiegészíthető a számla, és nincs egyéb teendője a fogyasztónak.

Erdőkertek

A haszon maximalizálása érdekében nem csupán a föld területi kiterjedése hasznosítható, hanem a betakarítás elvégezhető a növekedés irányában is. A munka kevésbé energiaigényes, mivel az állatvilág (permet helyett a rovarok elintézik a kártevőket, ásás helyett a giliszták porhanyítják a földet) és növényvilág szinergiája megeremti a jó terméshez szükséges körülményeket.

- 550 féle növény
- 1 h 10 ember ellátására alkalmas

Hazai kivitelezés

- Egyéb programokkal összeköthető
- Létszükségleti problémákra, Csökkenő élelmiszerhiány
- Presztizsfogyasztók számára új kereslet alakítható, Munkalehetőség
- Közösség teljes mértékben fejlődne az összefogás által
- Csak a mélyszegénységben élők helyzetének orvoslására alkalmas
- „Családként oldják meg a problémáikat, nem közösségként”
- Mezőgazdaság általi hozzáadott érték alacsonyabb egyéb ágazatokhoz képest

Hol lehet a probléma?

A technológiai fejlődés következtében csökkenhet a döntéshozatal centralizáltsága és a társadalom képes lett egy magasabb szabadsági, vagyis fejlettségi szintre lépni. Tehát magasabb fejlettségi szintre való lépéshez csökkentjük az államhatalom központosítottságának mértékét, a döntéshozatali rendszereket demokratikusabbá tesszük.

Fogyasztók száma		
...	...-tól	...-ig
A	10001	250000
B	3001	10000
C	701	3000
D	0	700
E	Geotermikus energia	
1	Nem kapcsoltan termelt	
2	Kapcsoltan termelt hőenergia	

Átlag	Teljes díj	Alapdíj	Hódíj
Országos	178.586 Ft	52.650 Ft	127. 674 Ft
Dalkia Zrt.	192.456 Ft	56.809 Ft	135.647 Ft
PannEnergy	185.399 Ft	54.314 Ft	131.085 Ft

4. ábra: Piaci árak a távhőszolgáltatásban

3. ábra: Piaci árak melletti mérhetőzadékok elvének érvényesülése a távhőszolgáltatásban